

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ

Головним елементом організації бухгалтерського обліку виступає розроблення і затвердження облікової політики підприємства, оскільки вона є тим важливим інструментом управління підприємством, відповідно до якого формується можливість розумного поєднання державного регулювання і власної ініціативи підприємства з питань організації та ведення бухгалтерського обліку. Облікова політика забезпечує функціонування ідеологію економіки підприємства на тривалій період, надає можливість посилювати обліково-аналітичні функції в системі управління підприємством, надає змогу оперативно слідкувати та чинити відповідний вплив на зміни, що відбуваються у операційному процесі, забезпечувати ефективне пристосовування операційної системи до умов зовнішнього середовища, знижувати економічний ризик і досягати успіхів в конкурентній боротьбі. Облікова політика підсилює ефективність пристосування відповідних суб'єктів господарювання до змін у конкурентному середовищі та забезпечує можливість зниження економічних ризиків. Проблемними аспектами теоретико-методичного забезпечення є відсутність єдиної думки стосовно особливостей методології та організації формування облікової політики, документального оформлення, її структури. Недостатньо дослідженими залишаються питання практичного спрямування щодо облікової політики. Сьогодні процесу створення облікової політики приділяється недостатня увага як зі сторони працівників обліково-фінансових служб, так і зі сторони власників та адміністрації підприємства. Загалом, пропонуємо розглядати облікову політику на двох рівнях: макро-, та мікрорівні. Так, обліковою політикою, на макрорівні є політика державних органів в напрямі розвитку бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання в Україні шляхом затвердження відповідних нормативно-законодавчих актів, що визначаються та проводяться через бюджетну, банківську, податкову систему та правоохоронні органи. Облікова політика на мікрорівні може визначатись, як політика певного підприємства відповідно усталеної системи цільових установок і способів розвитку фінансового, управлінського та податкового обліку в розрізі технічних, операційних, організаційних і методичних аспектів. Поняття «облікова політика» має бути переглянуто на законодавчому рівні, а саме узгодження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства з іншими нормативно-правовими актами та повинно включати наступні аспекти: – визначати необхідність використання облікової політики не тільки в результаті складання та подання фінансової звітності, але й при веденні бухгалтерського обліку; – включати складові облікової політики, які встановлені (або мають бути встановлені) чинним законодавством; – враховувати направленість облікової політики на задоволення інформаційних потреб не тільки зовнішніх користувачів, а й внутрішніх, тобто обґрунтовувати управлінський характер облікової політики.

Основними напрямками удосконалення методичного підходу до розробки та складання розпорядчого документу про облікову політику пропонуємо наступним чином: виконати аналіз бізнес-планів, вивчити установчі документи; оцінити стратегічні орієнтири підприємства (зміна виду діяльності; розширення номенклатури продукції; розширення ринків збуту; вихід на міжнародний ринок і т.д.); виявити фактори, що впливають на діяльність підприємства в поточній ситуації чи будуть впливати у майбутньому; провести аналіз діючих норм законодавства; визначити об'єкти облікової політики. Удосконалення облікової політики має відбуватися в напрямі актуалізації облікової політики та забезпечення підвищення її якості. Актуалізація облікової політики є нічим іншим як приведення її відповідно до законодавства, що змінюється, та бізнесовими процесами. Відповідно до формування необхідного рівня якості облікової політики – її підвищення пропонуємо здійснювати за основними критеріями: інформаційність, економічна доцільність, повнота, несуперечливість нормативно-правовому забезпеченню, оперативність, неупередженість облікової політики, раціональність методів обліку, відповідність цілям компанії та автоматизації обліку. Саме на управлінців підприємств покладено відповідальність за формування облікової політики, хоча на цьому завданні керівника не обмежуються. Керівництво повинне постійно здійснювати контроль за дотриманням облікової політики, а також забезпечувати її постійний моніторинг до поточного стану та удосконалювати, що потребує додаткового навчання осіб, які відповідальні за застосування облікової політики, необхідно інформувати працівників про зміни в обліковій політиці та ін. Загалом, формування облікової політики є непростим процесом, який вимагає наявності технічних, організаційних і кадрових можливостей, при цьому він й не завершується після затвердження Наказу про облікову політику, а продовжується аж до моменту припинення діяльності підприємства. Негативним чинником при формуванні облікової політики на мікрорівні є приділення незначної уваги даному питанню, що неефективно впливає як на обліковий процес так і на визначення фінансових результатів. Керівники повинні прагнути поліпшувати організацію аналітичної роботи на підприємстві, забезпечувати повну автоматизацію облікової роботи, що дозволить виконувати якісний аналіз і використовувати його результати, особливо при формуванні власної особливої облікової політики. Разом з тим, в напрямі вдосконалення облікової політики на підприємстві та при її розробці необхідно задіювати планові облікові проектні документи та розробляти її поетапно, в напрямі оптимізації даного процесу.